

Nuorten osallisuudesta elinvoimaa -kooste 11.-12.5.2022

Alkusanat

Kokoonnuimme nuorten ja aikuisten yhteisiin keskustelu- ja kehittämistilaisuuksiin toukokuussa.

11.5. Iisalmi

12.5. Leppävirta ja Kuopio

Tilaisuuksissa keskusteltiin siitä, mitä osallisuus on ja mitä se merkitsee nuorille, työntekijöille ja kunnille. Keskustelut koettiin tärkeiksi ja jaoimme toisillemme valtavasti hyviä käytäntöjä ja ratkaisuja, mutta myös toiveita ja kehittämistarpeita. Osallisuus on sekä yksilön tunne että kunnan tulevaisuuden elinehto! Se koetaan tärkeäksi niin nuorten tämänhetkisessä elämänvaiheessa, mutta myös alueen ja kunnan elinvoiman turvaajana.

Saadun palautteen mukaan tilaisuuksissa parasta oli keskustelut ja toisten kohtaaminen: se, että jokaista osallistujaa kiinnosti kuunnella ja oppia uusia näkökulmia sekä ratkaista osallisuuteen liittyviä kysymyksiä yhdessä muiden kanssa. Sekä nuoret että aikuiset ilmaisivat palautteessaan, että aihe ja keskustelut olisivat ansainneet enemmän osallistujia.

Osallisuuden äärelle pysähtyminen onkin merkityksellistä monella tavalla, sillä nuoriystävällinen kunta katsoo tulevaisuuteen tänään.

Mitä osallisuus on ja mitä se ei ole?

Kun kokoonnutaan yhteen kehittämään osallisuutta, on tietenkin tärkeää määritellä yhdessä, mistä oikeastaan puhumme. Yhdessä aikuisten ja nuorten kanssa määrittelimme, mitä osallisuus on ja myös, mitä se ei ole.

Vaikka kuviin on koottu määritelmiä sanapilven muotoon, niitä kannattaa silmäillä ajatuksella: niissä on valtava viisaus! Useamman määritelmän äärelle voi pysähtyä pohtimaan, mitä tämä tarkoittaa minun työni, luottamustehtävän tai kuntamme toimintakulttuurin näkökulmasta. Miten vahvistamme nuorten ja muiden kuntalaisten tunnetta kuulumisesta johonkin ja mahdollistamme toimimista itselle tärkeiden asioiden puolesta? Entä miten vältämme sitä, ettei päätökset keskity vain harvoille ja loppuille jää vain valitseminen vaihtoehtoista, jos sitäkään?

Osallisuuden hyvät käytännöt

Päivien ehdottomasti tärkeintä antia oli tietenkin monipuoliset keskustelut, toisilta oppiminen ja hyvien käytäntöjen jakaminen yli kuntarajojen. Nämä on koosteeseen jaoteltu sisältöjen, ei tehtäväksiannon mukaan. Kooste sisältää sekä ideoita että jo olemassa olevia ”parastettavia” vinkkejä. Tämä on huikea kattaus tekoja ja periaatteita osallisuuden vahvistumiseksi kunnassa!

Yhteistyötä yli kuntarajojen

Yhteinen kampanja #nuorisoystävällinenkunta

Alueen osallisuus-teemaryhmä

Vaikuttaminen

Hyödynnetään nuorisovaltuustoja ja oppilaskunnan hallituksia nuorten äänen esiinnostamisessa

Käytetään nuorten käyttämiä somekanavia matalan kynnyksen vaikuttamiseen ja kysymiseen: instagram, snapchat...

Lautakunnissa, valtuustossa ja työryhmissä nuorten edustus – mielellään erilaisia nuoria erilaisissa verkostoissa. Onko riittävästi paikkoja/nuoria?

Kummivaltuutettu/kummiaikuinen mukana nuorisovaltuuston toiminnassa/kokouksissa.
Lautakuntakummitoiminta.

Yhteinen kahvihetki nuorille ja päättäjille

save the date -sähköpostikutsu
kalenterikutsu, jossa on Nuvan pj:n lyhyt tervehdys
klo 17-19 arki-ilta
kahvihetki nuorisotilalla

Oppilaskuntien, Lapsiparlamentin ja Nuvien infohetket, tehdään toimintaa ja ihmisiä näkyviksi. Materiaalit ja sisällöt nettiin saataville.

Tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa erilaisiin teemoihin ja sisältöihin, ei vain esityslistoissa oleviin hallinnollisiin asioihin.

Nuvan kokousasiat kommentoitavaksi someen.
Kuka tahansa voi ottaa kantaa ennen kokousta.

Osallistava budjetointi: pidetään huolta, että nuoret pääsevät oikeasti vaikuttamaan elämäntilanteesta riippumatta

Kunnan omaan äppiin (esim. Siili-äppiin) nuorten osallisuus -nappi/ruutu

”Nuorten tilaisuudet sekä aikuisten ja nuorten yhteiset keskustelutilaisuudet ovat olleet onnistuneita.”

Nuorten toiminnan ja toimijuuden tukeminen

MAD – tapahtuma nuorilta nuorille (kulttuurista nuorisotyötä)

Koulun toiveruokapäivät

Vaikuttaminen oppilashuoltoon

”Mikä vituttaa?”-illat

Retket ja vapaamuotoinen yhteistyö nuvien kanssa

Osallistuva budjetointi

Moposuoran selvittäminen ja toteuttaminen yhdessä nuorten kanssa

Nuorten vahvuudet esiin ja voimavaraksi

Nuorisotilat avoinna nuorten vapaa-aikana

Periaatteita ja vinkkejä

Aikuiset tulevat nuorten luokse, ei nuoret aikuisten luo. Ei odoteta nuoria aikuisten rakenteisiin ja kanaviin.

Miten saadaan niiden nuorten ääni esiin, jotka eivät kuulu vaikuttajaryhmiin?

-nuoret kysyvät nuorilta

nuoret kertovat nuorille eli kiertäminen luokissa kertomassa ja kysymässä

Tavataan nuoria ulkona ja siellä, missä nuoria on.

liikkuva nuorisotyö

viranomaiset ja päättäjät

Tarjoilut ja palkkiot motivoivat osallistumaan.

Nuorilla on myös oikeus olla osallistumatta.

Kysytään nuorilta, ei oleteta.

Tuetaan osallisuutta ja osallistumista lapsesta asti: lisätään kiinnostusta yhteisiin asioihin ja vaikuttaminen tulee tutuksi. Henkilökohtainen kosketuspinta auttaa sitoutumaan, motivoitumaan ja osallistumaan.

Kun nuoret vaikuttavat, osallistuvat ja ottavat kantaa, luvatut asiat tapahtuvat oikeasti. Prosessista kerrotaan. Myös esteistä ja viivästyksistä. Ja perusteluista, jos asioita ei edistetäkään.

Tehdään kunnan asioiden seuraamisesta kiinnostavaa ja helppoa.

Koulussa tavoitetaan monenlaisia ja eri-ikäisiä nuoria. Kouluihin voi viedä muutakin kuin kouluun liittyvää sisältöä.

Osallistettaessa tarjotaan kaikille samat tausta- ja pohjatiedot, jotta kaikki pääsevät vaikuttamaan samoista lähtökohdista käsin.

”Nuorten ei ole aina helppoa kertoa ja vaatia itselleen asioita ”aikuisten maailmassa” – kysyminen ja nuorten oman toimijuuden mahdollistaminen on tärkeää!”

Nuoret eivät ole ikuisesti nuoria – otetaan mukaan kaikkeen!

Nuorisotyöntekijät usein tietävät, mitä nuorille kuuluu.

Varkaudessa on varjovaltuusto, joka on kaikille avoin eikä vaadi sitoutumista.

Liika virallisuus pois, asiat voivat olla myös vapaamuotoisia.

Voisiko vaikuttaminen olla myös osa opintoja (mahdollisuus saada opintopisteitä isommista kokonaisuuksista)?

Arviointi

Palauteboxi

Kyselyt netissä ja wilmassa

Koulun ilmoitustaulujen hyödyntäminen

Lapsivaikutusten ennakoarviointi –
hyödynnetään nykyistä enemmän olemassa
olevia työkaluja

Nuorissa on kunnan tulevaisuus. Miten tuemme
viihtymistä, elinvoimaa ja saamme jokaisen
tuntemaan olonsa tervetulleeksi?

Mistä tulee luopua?

Oletuksista

Ennakoajatuksista siitä, millaisia nuoret ovat ja milloin he ovat ”tarpeeksi kypsiä”.

Nuoriystävällinen kunta

Jokainen, joka kohtaa nuoria, voi kuulla ja tukea
osallisuuden kokemusta ja osallistumista.

Kaikki myös yleensä kohtaavat nuoria. Keskustellaan
nuorista ja nuorten kanssa.

Nuoret saavat halutessaan tulla kuulluksi

nuorilla on oltava tietoa, miten voi
vaikuttaa (nuorisopalvelut, wilma-
viestit, harrastustoiminta, nuorten
suosimat tilat)

Kunta on nuoriystävällinen, kun
- nuorista tuntuu siltä
- ehdotuksia nuorilta halutaan kuulla
- nuoria arvostetaan samanarvoisina
- tarjotaan aitoja mahdollisuuksia
toimia, ottaa vastuuta ja vaikuttaa
- nuoret kohdataan aidosti
- viestintää tehdään myös nuorille
- asioita tapahtuu nuorten ehdoilla

Monipuoliset viestintäkanavat käytössä, erilaisia väyliä vaikuttaa ja tulla kuulluksi. Kysytään ja keskustellaan aina, kun mahdollista.

Nuorille ymmärrettävä viestintä. Kuka viestii? Koska ja missä? Mitä sisältöä nuoret voivat tuottaa itse?

Miten mahdollistetaan helpot, matalan kynnyksen yhteydenotot?

Nuorten ääni kuuluu viestinnässä: nuoret tuottavat sisältöä eri kanaviin kunnan asioista nuorten näkökulmasta (palvelee myös muita kuntalaisia)

Onko kunnassa nuorille sallittuja ja luvallisia paikkoja? Viestitään hyvin ja nuoria tavoittavasti.

Tehdään nuoret ja nuorille merkitykselliset asiat näkyviksi myös strategiassa.

Onko osallisuus ja vaikuttaminen kuntastrategiassa?

Nuoret mukaan rekrytointeihin, esim. opettajat, nuorisotyöntekijät.

Onko nuorten asioihin ja vaikuttajaryhmien toimintaan riittävät resurssit?

Huolehditaan, että nuorisovaltuuston kausi on sopivan mittainen. Nuorten elämäntilanteet muuttuvat.

Tuetaan nuoria kohtaavia ja auttavia järjestöjä ja tehdään yhteistyötä heidän kanssaan.

Riittävästi resurssia nuorten hyvinvointiin vaikuttaviin palveluihin ja toimintoihin.

Kerrotaan, miten ideoita lähdetään edistämään yhdessä ja erikseen sekä miten asiat etenevät.

Onko nuorille työ- ja opiskelupaikkoja nyt ja tulevaisuudessa? Tuetaanko nuorten yrittäjyyttä (apurahat, starttirahat, kesätyösetelit)? Onko nuorten helppo löytää asuntoja?

Onko kunnassa riittävästi harrastus- ja mielekkään vapaa-ajan mahdollisuuksia?

Onko kunta avoin? Onko tilaa erilaisuudelle? Miten avoimuudesta viestitään (esim. Pride-liputus)? Miten nuorille luodaan tervetullut olo?

Onko nuorilla mahdollisuus itsenäiseen liikkumiseen?

Tehdäänkö kunnassa poikkihallinnollista yhteistyötä osallisuusasioissa? Ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä nuorille tärkeissä asioissa?

Miten mahdollistetaan sukupolvien välinen vuorovaikutus ja yhteistyö?

Viestitäänkö nuorten asioista ja ansiosta tapahtuvista asioista kunnan eri kanavissa? Nähdäänkö nuoruus myönteisenä asiana kunnassa (vai vain negatiivisten asioiden kautta)?

Mitä kunnissa ainakin tapahtuu tilaisuuksiemme jälkeen?

Tottahan me suunnittelimme myös sitä, mitä jokainen osallistuja vie tilaisuuden jälkeen eteenpäin omassa työssään ja roolissaan. Tässä koostetta kirjatuiista – ajatuksissamme voi olla paljon muutakin! Nuorten osallisuus vahvistuu ihan valtavasti jo näillä kirjatuilla lyhyen ja pitkän aikavälin toimilla. Upeaa!

Kuntien välistä yhteistyötä

Kuntien yhteistyö: verkoston kokoaminen lähikunnissa yhteiseen kehittämiseen ja keskusteluun

Osallisuusteemapäivä – miten tästä eteenpäin?

Yhteistyö lähialueiden kollegoiden kanssa

Kohtaamisia ja kuulemista

Päätäjien ja nuorten kohtaaminen

Aikuiset nuorten luo

Nuorten whatsapp-ryhmä mielipiteiden kysymiseen ja kertomiseen

Nuorille kysely heitä koskevista päätöksistä

Nuorten kuuleminen järjestöavustuksissa

Nuorisotilojen käyttäjien oma budjetti tiloille (hankinnat)

Osallistuvan budjetoinnin kehittäminen

Kyselyiden ja vastaavien nuorilta kysyttävien asioiden läpikäynti – saavutettavuus (vastuu päättäjillä ja kunnan työntekijöillä)

Nuorison puolustuskurssi 1.6. ja jälkipuinti -> asenteiden ravistelu luottamushenkilöissä ja johtavissa viranhaltijoissa, kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori, hyvinvoinnin palvelualuejohtaja, nuorisotyöntekijä

Pääatalon osto 2023

Nuorten toimijuuden vahvistamista

Muille nuorille vaikutusmahdollisuuksista kertominen

Lisää tapaamisia ja keskusteluja nuorten kanssa

Matalan kynnyksen osallistumisen mahdollistaminen asap.

Nuoret mukaan erilaisten kyselyjen suunnitteluun ja toteutukseen

Uusia nuorten asuntoloita lissalmeen

Nuoret mukaan nuorten ehkäisevän työn projektissa kesä-syky 2022

Nuorisovaltuusto vahvemaksi osaksi rakenteita

Nuvan pöytäkirjat samaan paikkaan muiden pöytäkirjojen kanssa

Nuvalle virallinen sähköposti (jotta voi lähettää tietoa myös postituslistan kautta)

Nuvat kylään Lepikälle!

Nuva-tiedotus enemmän julki

Lisää nuva-jäseniä mukaan toimintaan

Lautakuntakummit Nuvassa – tieto kulkemaan

Nuorille jokaiseen lautakuntaan paikka (edustuspuhe + läsnäolo-oikeus). Ilmapiiri: nuori on tervetullut!

Päätöksistä viestiminen ja tieto ryhmistä, jotka päättävät: tieto myös siitä, miten voi liittyä, mitä nuorilta vaaditaan ja mitä ei. Mainonta kouluissa.

RoNuvan jäsenet kutsutaan syksyllä 2022 hyvinvointilautakunnan ja elinvoimalautakuntien kokouksiin (ovat halukkaita tulemaan). Tarjotaan pysyvät paikat.

Lasten parlamentti

Yhteinen tilaisuus nuva + valtuusto

Laatua ja arviointia

Lapsivaikutusten ennakoarvioinnin edistäminen

Laadun arviointi eri toiminnoissa – selvittely miten ja missä kanavissa

Viestintää

Snapchat käyttöön

Wilman hyödyntäminen

Koulujen aamunavaukset tiedotuskäyttöön

IG-kysely esim. nuorisotilatoiminnasta syksyä ajatellen

Some-presenssin vahvistaminen

Pöytäkirjat ja esityslistat twebiin.

Pride-liputus

Nuoret (kummiluokka, tettiäiset) käyttämään kunnan Tiktokia, samoin Snäppi käyttöön nuorten tavoittamiseksi

Mihin vaikuttaminen johtaa: tavoitteellisuus! Esimerkkejä realistisista tavoitteista, palautteisiin vastaaminen, konkreettinen vaikutus.

Mitä kunnassa tapahtuu? -ilmoitustaulu koululle tammikuussa 2023 nuorisotyöntekijän työajan lisääntyessä

Lisää materiaalia osallisuuden kehittämisen tueksi

Nuoretjaosallisuus.fi

THL:n osallisuusindikaattori (osallisuuden kokemus)

Kouluterveyskyselyt

Lisätietoja ja apua osallisuuden kehittämiseen:

Laura Lettenmeier

Asiantuntija

Osallisuuden osaamiskeskus

p. +358 50 556 6566

laura.lettenmeier@opinkirjo.fi